

PÁD SICILSKÝCH LVŮ

SÁGA
RODU
FLORIŮ

 metafora

STEFANIA AUCI

PŘELOŽILA ALICE FLEMROVÁ

Závěrečný díl *Ságy rodu Floriů* sleduje osudy posledních „sicilských lvů“ Ignazia juniora a jeho bratra Vincenza.

Píše se rok 1891. Po předčasné smrti svého otce se vlády nad impériem Casa Florio ujímá mladičký Ignazio. Syn jedné z nejbohatších rodin Itálie si až do té doby užíval života zlaté mládeže. Snaží se sice dostát svému závazku, ale postrádá mnohé z otcova i dědova obchodního ducha, z jejich předvídavosti i nasazení.

Vyprávění se soustředí na vztah Ignazia juniora s manželkou Frankou, emblematickou figurou palermské lepší společnosti v secesních kulisách počátku 20. století. Francině kráse, eleganci, šarmu a důvtipu se obdivovali významní státníci i slavní umělci té doby, mimo jiné Giacomo Puccini, Gabriele d'Annunzio či Enrico Caruso. Navenek pohádkový život donny Franky je však v soukromí plný tragických událostí, ztrát, zklamání a nevděku. Nevděčnou tvář ukáže Floriům i samo Palermo, město, které za svůj rozvoj a lesk vděčí právě jim, jejich odvaze a vizím, jejich mecenášským projektům.

Nekorunované vládce Sicílie postihne nezadržitelný pád ze společenského výsluní, tragické rodinné události i těžká doba. Co ale navždy zůstává, je jejich nesmazatelná stopa v historii Sicílie.

„Možná je to tím sugestivním, elegantním stylem nebo tématem, které nás navrací do časů Belle Époque..., ale tento román vás chytne na první stránce a už vás nepustí.“

– La Stampa

STEFANIA AUCI

PÁD SICILSKÝCH LVŮ

SÁGA RODU FLORIŮ

DÍL TŘETÍ

STEFANIA AUCI

PÁD
SICILSKÝCH
LVŮ

SÁGA RODU FLORIŮ

DÍL TŘETÍ

Přeložila Alice Flemrová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

*Český překlad knihy vychází za podpory
Centra pro literaturu a čtení italského Ministerstva kultury.*

L'inverno dei Leoni © Stefania Auci
© 2021 Casa Editrice Nord, s.u.r.l.,
Gruppo editoriale Mauri Spagnol
Czech edition published by arrangement with
Agentia Literara Livia Stoia
Translation © Alice Flemrová, 2022
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-708-5 (ePub)
ISBN 978-80-7625-707-8 (pdf)
ISBN 978-80-7625-224-0 (print)

*„Kolem dokola je nebe jasné a modré, zřídka kdy jsem viděl tak
jasnou a modrou oblohu. Otevři oči, kapitáne!*

*Řekni sám, cožpak nevidíš jen jediný,
a ještě navíc tak malý mráček na horizontu?“*

Joseph Roth, *Příběh tisíce druhé noci**

* Překlad Miroslav Stuchl (Joseph Roth. *Příběh tisíce druhé noci*. Praha: Volvox Globator, 2016).

PERLY

únor 1893 – listopad 1893

*Malidittu u'mummuriaturi,
ma chiossai cu' si fa mummuriare.*

„Zlořečení pomlouvači,
však horší ten, kdo jim zavdá příčinu.“

SICILSKÉ PŘÍSLOVÍ

*P*o Crispiho pádu (31. ledna 1891) získá post ministerského předsedy nejprve Palerman Antonio Starabba di Rudinì a po něm, 15. května 1892, Piemontan Giovanni Giolitti, který bude mezi lety 1892 a 1921 funkci zastávat celkem přes deset let. Ale první Giolittiho vláda padne už 15. prosince 1893 v důsledku největšího finančního skandálu v dějinách Itálie.

Na konci devatenáctého století je Banca Romana jedním ze šesti italských peněžních ústavů pověřených vydávat bankovky jako zákonné platidlo a v rámci jistých mezí rozšířit jejich emisi i mimo krytí zlatem. Na Crispiho příkaz zahájí v roce 1889 ministr průmyslu Francesco Miceli vyšetřování činnosti banky, při němž vyplují na povrch velice vážné účetní nesrovnalosti, jimž vévodí emise 25 milionů nekrytých lir, nepovolený tisk bankovek ve výši 9 milionů a značné úplatky končící v kapsách podnikatelů, politiků, a dokonce i krále. Ale výsledky vyšetřování nejsou zveřejněny až do 20. prosince 1892, kdy se dostanou do rukou sicilského poslance Napoleona Colajanniho, který je přečte během jednoho bouřlivého zasedání Parlamentu. Devatenáctého ledna 1893 je zatčen guvernéř Banky Romany Bernardo Tanlongo spolu s hlavním pokladníkem Cesarem Lazzaronim na základě obvinění ze zpronevěry a falšování veřejných listin. Obě vyšetřování, to parlamentní i to soudní, však provázejí okolky a opomenutí, doložená záplavou kompromitujících dokumentů, jež záhadně „zmizí“, a obvinění, která si Giolitti a Crispi přehazují jako horký brambor. Třídvacátého listopadu se ve sněmovně čte zpráva vypracovaná „sedmičlenným výborem“ čili parlamentní vyšetřovací komisí, z níž vyplývá zodpovědnost ze strany bývalých ministrů, poslanců, ředitelů a novinářů. Giolitti je nucen odstoupit a Francesco Crispi se potřetí stává předsedou vlády (15. prosince 1893). Proces s Tanlongem a Lazzaronim je naopak 28. července

1894 uzavřen „politickým“ rozsudkem: oba jsou totiž zproštěni obvinění.

Ale skandál kolem Banky Romany (který přispěje k vytvoření Banky d'Italia, založené 10. srpna 1893) není tím jediným, co zemí zmítá. Od roku 1891 totiž na Sicílii, která se vinou hospodářské krize potýká s vážnými problémy a která je dosud v rukou latifundistů, začínou vznikat tzv. *Fasci Siciliani dei Lavoratori* (Sicilské svazy pracujících), sdružení rodící se za účelem dosažení větší sociální spravedlnosti. Hnutí *Fasci* je zprvu hlavně městským jevem, a proto je považováno za neškodné, jelikož je analogií ke společností vzájemné pomoci, ale když se k němu připojí masy venkovanů, dostane se mu celostátní pozornosti. Dvacátého ledna 1893 „okupuje“ v Caltavuturu (okres Palermo) pět stovek mužů a žen obecní pozemky, „čímž chtějí dokázat, že půda je kolektivním vlastnictvím“ (*Corriere della Sera*, 21. ledna 1893), karabiníci zahájí střelbu a zabijí přitom třináct osob. Demonstrace pokračují v průběhu celého roku, zejména od srpna dále se konají stávky a protesty v okresech Palermo, Agrigento, Caltanissetta a Trapani.

Třebaže jsou vzájemně velice vzdálené, události kolem Banky Romany a vznik sicilských *Fasci* jsou pro dějiny Itálie určující, jak dobře ilustruje tento projev Napoleona Colajanniho v Poslanecké sněmovně (pronesený 30. ledna 1893): „V minulých dnech jsem vás bavil bankovními otázkami a nyní vás musím krátce pobavit informací o nesmírně bolestných událostech v Caltavuturu. Ačkoli to na první pohled není zřejmé, také mezi těmito dvěma záležitostmi existuje důvěrné pouto, neboť zatímco v té první lze zahlédnout společenský boj, který se vede nahoře mezi vládnoucími silami, aby získaly maximum možných požitků, v událostech v Caltavuturu lze naopak spatřit boj chudáků, aby dosáhli na existenční minimum.“

Jsou nádherné, perly. A zvláštní. Nejsou to věci bez života, ale nejsou ani živé.

Rodí se v lastuře, jejíž vzhled se zvenku podobá útesu, k němuž je ústřice přisátá, ale vnitřek je útulný a chvěje se perleťovou luminiscencí. A rodí se z bolesti. Jejich původ se váže k cizímu tělesu, které do ústřice vnikne a přinutí ji reagovat, vytvořit perleťovou hmotu kolem toho prvku, jenž ji zranil.

Z utrpení se rodí krása, jak je tomu u mnoha neobvyklých a vzácných věcí.

Perly zaujímají dokonce „první a nejvýznačnější místo mezi všemi cennostmi“, říká Plinius Starší ve své *Naturalis historia*, encyklopedii z prvního století po Kristu. A vysvětluje: „... perly [jsou] různých typů v závislosti na kvalitě rosy, jíž se jim dostalo. Pokud do nich natekla čirá, zrak upoutá bělost perly, tatáž perla má bledou barvu, je-li počata, když je zamračeno.“ Plinius dále vypráví, že se Kleopatra vsadila s Antoniem, že může během jedné večeře sníst deset milionů sesterciů. Poté si dala přinést ocet a rozpustila v něm jednu ze dvou perel, které měla v uších, a pak ho vypila. Za vlády císaře Octaviana Augusta vašeň pro perly – které ze zákona smějí nosit jenom patriciové – přiměje některé obchodníky, aby se specializovali na jejich prodej. Je to vašeň, která neuhasne ani během staletí: Alžběta I. je vždy zobrazována v šatech zdobených perlami, jež jsou vedle zámožnosti symboly čistoty a panenskosti; kromě přeslavného plátna *Dívka s perlou* (1665–1666) od Jana Vermeera jsou na obrazech mnoha a mnoha nizozemských malířů ze sedmáctého století perlové náušnice, náhrdelníky a náramky; královna Viktorie, tehdy čtyřicetiletá, se na portrétu z roku

1859, přisuzovaném Franzi Xaveru Winterhalterovi, pyšný náhrdelníkem ze stošedesátijednakaratových diamantů a perlovým náramkem zdobeným kamejí zobrazující jejího manžela prince Alberta, týmž, jež má na zápěstí na portretu namalovaném v roce 1900 Berthou Müllerovou, který je k vidění v londýnské National Portrait Gallery: je na něm stará, unavená, smutná královna v černých šatech (třebaže Albert byl tou dobou mrtvý už skoro čtyřicet let), ale ukazuje ten náramek jako důkaz věrnosti.

Všechny tyhle perly jsou však ještě přírodní. Teprve koncem devatenáctého století vyvine japonský badatel Kókiči Mikimoto systém „pěstování“ perel. Dosáhne tím nezměrného bohatství a jakožto marketingový génius prohlásí: „Chci se dožít dne, kdy bude tolik perel, že si náhrdelník bude moci koupit každá žena a my budeme moci jeden darovat těm ženám, které si ho nebudou moci dovolit.“

To byla věštecká věta: pěstované perly jsou dneska dostupné všem. Jsou to lidové, občas dokonce zcela běžné šperky.

Přírodní perly, dcery moře a skryté rány, zůstávají šperkem pro hrstku vyvolených.

Den – jasný, zmítaný zlostným vichrem – je chladný. Poryvy větru utrhují z úst nadávky hostům, kteří vbíhají do kostela San Jacopo in Acquaviva, aby je nepocákaly vlny narážející do mola.

San Jacopo má prosté, přísné linie. Značně se liší od opulentních barokních kostelů v Palermu, městě nastávajících manželů. Průčelím však hledí na pobřežní promenádu v Livornu, jako kdyby to pro ně byl nějaký bezpečný přístav.

Kostelní loď zaplavují bílé růže a lilie v koších zdobených vodopády břechtanu. Ve vzduchu se vznáší pach kadidla promísený s vůní květin. Hukot moře za zdmi vytváří kontrast k varhanní hudbě.

Pootevřenými dvířky ze zákristie kněz pokukuje po přítomných hostech, kteří se už rozesadili do lavic. Utře si ruce do kleriky, pak do nich zaboří tvář, zavrtí hlavou. Nikdy by ho nenapadlo, že bude muset sloužit tak významnou svatební mši. A navíc v únoru!

O chvíli později pootevře kostelní dveře nějaký muž a nakhukne dovnitř. Zmizí, ale hned vzápětí se zase objeví, do jeho paže je zavěšená žena v černém.

Matka a syn.

Ignazio a Giovanna.

Za nimi jdou Giulia Lanzová z Trabie a Emma z Villarosy a za ruku vedou neklidného a vzrušeného Vincenzina.

Kráčejí lodí s hlavou vztyčenou, krásní, pyšní, elegantní. Zatímco Ignazio se postaví vedle oltáře, tři ženy s dítětem se posadí do lavice hned před ním, kam za nimi vzápětí přijdou Romualdo Trigona a Giuseppe Monroy, ženichovi svědci. Oba s úsměvem políbí ženám ruku a Vincenzinovi prohrábou vlasy. Poté přistoupí k Ignaziově, společně se smějí.

Kdo by to byl řekl, že zrovna on kapituluje jako první?

Po chvíli dorazí i Pietro Lanza z Trabie, ale má zachmuřenou tvář. Pokývne směrem k Giulii, která vstane provázena Giovanniným znepokojeným pohledem.

Manželé se o pár kroků vzdálí.

Giulia si položí dlaň na hrud', skoro jako by se tím chtěla uklidnit. Nemá odvahu promluvit, na něco se zeptat. Její nejmladší syn Blasco, kterému jsou pouhé dva roky, je moc nemocný a ona až do poslední chvíle váhala, zda se má bratrovy svatby zúčastnit. S němou otázkou se dotkne manželovy paže.

„Nic nového oproti tomu, co nám včera večer sdělili telegraficky,“ zašeptá Pietro a pokrčí rameny. „Je pořád oslabený horečkou, dál kašle.“ Zadrží dech, pak jí stiskne zápěstí. „Hlavu vzhůru. Teď už jsme tady.“

Giulia silně zamrká, stočí pohled stranou. Nebude plakat, dneska ne.

Pohlédne na Giovannu a jen zavrtí hlavou, jako by říkala *nic nového*. Její matka se schoulí do sebe a v rukou pevně sevře svůj stříbrný růženec s korály. Giulia pak zvedne zrak a podívá se na Ignazia. Jejímu bratrovi je dvacet čtyři let, je ještě tak nezralý... A přece je tak moc zamilovaný, že je dokonce ochotný změnit život.

Giulia se i přes bolest usměje. Ne, na bratrově svatbě nemohla chybět.

„Tak už seš v chomoutu!“ vykřikne Romualdo Trigona a dá Ignazioví herdu do zad.

Ignazio uhne, ale pochechtává se. „Hej, kroť se!“

Je šťastný, snad jako nikdy předtím. Určitě od otcovy smrti.

Myšlenka na ni je stín, kapka inkoustu, která se nechce rozpustit v průzračném oceánu štěstí.

Bere si nejkrásnější ženu z Palerma. Začal se jí dvořit, už když se nemoc, která měla Ignazia Floria zabít, projevila, ale činil tak hravě a s lehkostí.

A pak se všechno změnilo. Zrodil se něžný cit, který ho s jemností provázel v týdnech předcházejících otcově smrti. Jediná opravdová slova útěchy slyšel od ní, její pohazení mu ulevila od bolesti z té ztráty.

Romualdo zvedne oči k lodní klenbě. „Tenhle kostel je vážně holej, ale budiž...“ Pak se znovu upřeně zadívá na přítele a na okamžik se z jeho obvykle tak posměšného pohledu vynoří nezvyklá, podivná vážnost. „Napadlo by tě to, když jsi ji poznal, že se s ní oženíš?“

Ignazio k příteli nakloní hlavu. Svráští čelo, pak mu rysy uvolní úsměv, který mu naplní oči pýchou. „Ne. Ale hned mi došlo, že je to mimořádná žena.“

A to ona teda je, opakuje si v duchu.

Všechno to začalo jednoho zářivého jarního odpoledne na procházce po městském parku Villa Giulia, sevřeném

mezi mořem u Fora Italika a botanickou zahradou, kde byl právě s Romualdem. Tam mezi palmovým stromořadím a živými ploty ze slizoplodu zahlédli tři bíle oděné dívky, doprovázené vychovatelkou se silným německým přízvukem. S drzostí sobě vlastní se za nimi vydali. Dívky si jich všimly, začaly se chichotat a přitom si něco se zaujetím sdělovaly. A tak se Ignazio s Romualdem dali do hvízdání a vyměňovali si přehnaně hlasité poznámky.

Pak silně zadul vítr. Jeden slaměný klobouk uletěl a skončil v prachu, až ty tři dívky slabě vykřikly. V té chvíli Ignazio rozpoznal Emmu a Francesku, sestry Notarbartolové z Villarosy, jejichž rodinu pojilo s Floriovými dávné přátelství. Tyto dvě mladé ženy byly považované za jedny z největších palermských krasavic.

Ale... ta třetí? Kdo je to?

Vysoká, sošná, teple jantarová pleť. Rozeběhla se po pěšině za kloboukem, který vítr dál unášel pryč. Všechno na ní mělo přirozený, neodolatelný půvab: od pružného a lehkého kroku po ruku svírající bílou sukni, která se zvedala a odhalovala pěkně tvarované kotníky, od druhé ruky, chránící oči před slunečním světlem, po náznak úsměvu, v němž nebylo stopy po zlomyslnosti.

Ignazio byl rychlejší: pronásledoval klobouk, sebral ho, podal jí ho a představil se, byl okouzlující a nestoudný, jak to on dovedl.

Dívka vzala klobouk do rukou a pak na okamžik zvedla zrak, řekla své jméno a tváře jí přitom barvil půvabný nach.

Franca Jaconová ze San Giuliana.

Ano, Ignazio o ní už slyšel v klubu Casina dei Nobili na Foru Italiku. Při jedné z těch zahálčivých konverzací prokládaných kroužky kouře z doutníků a cinkáním sklenic s koňakem mu někdo řekl, že ta dívka rozkvetla zničehonic a stala se z ní skutečná krasavice. Potom na něj mrkl.

Ignazio se tehdy usmál, bylo to pousmání lovce, a řekl, že to posoudí sám, až k tomu bude mít příležitost.

Nikdo mu neřekl o tom dlouhém ohebném krku, zdůrazněném krajkovým límečkem; o těch plných nadrech, která se zdvíhala a klesala pod kanýry na blůze; o těch elegantních kotnících, které ukázala při běhu, když honila klobouk. O těch velkých zelených očích, čistých a po okraj plných rozpaků, které se teď na něj upíraly.

A právě ty oči Ignazia připravily o rozum. Žádná žena se na něj dosud nepodívala tak zpřímá a upřímně, ani ta, co byla zcela bez zábran. V těch očích byl příslib čehosi úžasného, který jako by se obracel pouze na něj.

Nepatřili do téhož okruhu přátel ani nenavštěvovali tytéž salony, ale on ji od toho setkání nepřetržitě vyhledával. Začal ve svém lehkém kočáře jezdit sem a tam pod balkony paláce Villarosa, kde bydlela; vrhal po ní zdálky dlouhé pohledy; zařídil si to tak, aby ji potkával v parku Villa Giulia, kde se ráda procházela, a posílal jí vášnivé dopisy. Franca po bezelstném zdráhání jeho dvoření přijala, nejprve poněkud nevěřícně, a poté s takovým odevzdáním, až to Ignazia vyvedlo z míry. Ale těch pár okamžiků, které se jim podařilo strávit spolu o samotě, prožívali s chvějícím se srdcem a strachem z odhalení, vzhledem k tomu, že Jaconovi ze San Giuliana by nikdy nesouhlasili, aby se jejich dceři dvořil někdo jako Ignazio, ten nejnestoudnější sukničkář z celého Palerma.

Ignazio to vždycky věděl a ostatně jim to nemohl zazlívát. Nikdy nebyl žádný svatoušek a ženské se mu zkrátka líbily.

Líbí se mu, hodně.

Jenže ona je jiná. Ona je Franca. A on – ví to, cítí to – ji bude milovat po celý život.

Giulia jde za matkou, informuje ji o Blaskově stavu. Žena unaveně zašeptá: „Staň se vůle Boží,“ a pak dceru vybídne, aby šla ven čekat na nevěstu. Giulia přikývne a odchází spo-